

Over stempels, brieven en tarieven – afl. 86

Het Rode Kruis in actie

Een ding heb ik intussen wel ontdekt: mijn thematische verzameling over de Stelling van Amsterdam waait alle kanten uit. De Stelling was een grote verdedigingslinie rond Amsterdam, die gereed kwam in het jaar dat de Eerste Wereldoorlog uitbrak, maar die eigenlijk al meteen achterhaald was.

Bayern, postwaardestuk 1914, uitgegeven ten bate van het Rode Kruis

Laatste bolwerk

Het idee van de Stelling was dat zij een laatste bolwerk moest zijn waarbinnen regering, leger en bewoners zich zouden kunnen terugtrekken. Het land buiten de Stelling werd onder water gezet, waarmee de vijand op grote afstand gehouden kon worden. Toen men het plan ontwikkelde, waren de gebroeders Wright nog aan het knutselen in een schuurtje. Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, bleek het vliegtuig een geducht luchtwapen, dat aan ondergelopen weilanden geen boodschap had. Voor de verdediging van de Stelling en het in leven houden van de mensen achter de muur van water, werden uitgebreide scenario's ontwikkeld. Het Rode Kruis speelde daarbij een belangrijke rol: als aanvulling op de medische eenheden van het leger en als begeleider van de vluchtelingenstromen. Zo trok het Rode Kruis ook mijn verzameling binnen.

Solferino

U kent wellicht het verhaal. In het jaar 1859 was de Zwitserse zakenman Henri Dunant, eigenlijk bij toeval, getuige van de verschrikkingen van de slag bij Solferino. Hij zag hoe duizenden gewonde soldaten op het slagveld zonder enige medische verzorging aan hun lot werden overgelaten en organiseerde een hulpdienst van lokale bewoners om de slachtoffers bij te staan. Zijn inspanningen zouden leiden tot de oprichting van het Rode Kruis (1864). Vrijwilligers kregen,

onder allerlei beperkende voorwaarden, toestemming om op de slagvelden de gewonden bij te staan. In 1867 werd het Nederlandse Rode Kruis opgericht, op persoonlijk initiatief van koning Willem III.

Overall in het land werden lokale afdelingen van het Rode Kruis opgericht, ook bijvoorbeeld in Purmerend (foto) en de Beemster.

Veel plaatselijke Rode Kruisafdelingen richtten 'ambulances' op, kleine eenheden van doktoren, verpleegsters en medisch materiaal. Nederlandse ambulances waren actief tijdens de Boerenoorlog in Zuid-Afrika (1880-1881, 1899-1902) en oorlogen op de Balkan (1911-1913). Tijdens de Eerste Wereldoorlog was een Nederlandse ambulance-unit actief in Frankrijk, zie de brief hieronder. De Nederlandse ambulance was gevestigd in het zeer luxe hotel-restaurant *Pré Catelan* in het Bois du Boulogne.

De Commandant van de Stelling van Amsterdam was niet onverdeeld gelukkig met zijn medische aanvulling, de helpers van het Rode Kruis liepen bij oefeningen vooral in de weg. Hij legde nauwkeurig vast wat de bevoegdheden van de Rode Kruistropen was: eerste hulp aan gewonden en vluchtelingen en het coördineren van gewondentransporten. Hij drong ook aan op serieuze training van de hulptroepen, want hun enthousiasme bleek vaak groter dan hun vaardigheid.

John Dehé